

Jan Antonín Mager

Příspěvek k rodopisu Resselů v jižních Čechách

S osobností vynálezce lodního šroubu Josefa Ressela mne poprvé seznámil spisovatel a vědec František Běhounek v knize „Fregata pluje kolem světa“. Její první vydání měla ve své knihovničce moje sestra a tento román pro mládež patřil k mé nejoblíbenější četbě. A od roku 1969, kdy opět vyšel v nakladatelství Albatros, nechybí ani v mé knihovně. Josef Ressel je výstižně a sympaticky autorem představen v druhé kapitole a tento jeho obraz v sobě nesu do dnešních dnů.

Šéfredaktor Rodopisné revue pan Miloslav Trnka mne před časem upozornil na referát Romana Procházky o ročníku 1928 Familiengeschichtliche Blätter, zveřejněný v časopise Rodopisné společnosti československé v Praze. V krátkém příspěvku je m. j. uvedeno: „Vrchní učitel Ant. Ressel ve Voigtsbachu u Liberce /předkládá/ s etymologickým úvodem propracovaný rodokmen vynálezce lodního šroubu, který byl často mylně za rodilého Sasa uváděn: Josefa Resslera, narozeného dne 25. února, otec František Ressel, z Frýdlantu v Čechách, ředitel klášterní kanceláře ve Vyšším Brodu, - matka: Catharina Spinko, z Prachatic.“¹

Vyšší Brod, klášter. Foto autor 9. 10. 2011

Jako správný lokalpatriot jsem se na tuto vějičku chytil, byť od prvního okamžiku byl patrný nesoulad ve dni a měsíci (rok neuveden) i místě narození. Vynálezce Josef Ressel se přece narodil 29. června 1793 v Chrudimi. Rod Spinko (Spinka) ale v Prachaticích žil a tak jsem si položil otázku, zda existovala nějaká genealogická vazba mezi jeho příslušnicí a vynálezcem. Za kopii latinsky psaného zápisu narození z chrudimské matriky děkuji paní Pavle Kulišové. Je zde uvedeno, že Josephus Ludovicus Franciscus byl pokřtěn 30. června 1793 a předešlého dne se narodil v Chrudimi městě v čp. 98 otci panu Antonu Hermanu Resselovi, c. k. celníku, a matce Marii Anně rozené Konvičkové. Kmotrem mu byl nájemce medlešického dvora Jan Antonín Čížek.² Řídící učitel Anton Ressel z dnešní Fojtky se mýlil, jím uvedené údaje se nevztahovaly k osobě respektive rodině vynálezce. Kdo tedy byli jím uvedení Resselové?

Frýdlantský měšťan Johann Georg Ressel se oženil s Elisabeth Kurtz, která pocházela z hornolužického města Ostritz.³ Zde se jim také ve čtyřicátých letech 18. století narodil syn Franz Hermann a z tohoto manželství mám vědomost ještě o synu Josefovi, narozeném patrně roku 1751. Johann Georg Ressel zemřel před rokem 1791.⁴ Jeho syn Franz Hermann se oženil neznámo kde, patrně roku 1777 s Marií Katharinou, dcerou prachatického měšťana a barvíře Johanna Spinky a jeho manželky Marie Magdaleny z rodu Bylanských. Maria Katharina se narodila v Prachaticích 24. října 1750⁵ a byla to neteř posledního zlatokorunského opata Gottfrieda Bylanského z Bylan.⁶

Franz Herman Ressel měl také v příbuzenstvu vysoce postaveného církevního hodnostáře, jímž byl matčin bratr, prelát ve Vyšším Brodu P. Hermann Kurtz. Patrně díky jemu získal místo obročního na statku Komařice, který byl v majetku vyšebrodského cisterciáckého řádu. V komařickém zámku se manželům Resselovým

¹ Časopis Rodopisné společnosti československé v Praze, roč. 1, 1929, s. 137. Bohužel, článek vrchního učitele Antona Resslera z Familiengeschichtliche Blätter jsem dosud neměl možnost prostudovat.

² Státní oblastní archiv v Zámruku, sbírka matrik (dále jen SM), č. 956 Fara Chrudim N 1784-1799, s. 7.

³ Toto místo ležící na Lužické Nise bylo také rodištěm Johanný Glatte, manželky rytmistra Franze Wolschanského, zakladatele slávy klatovských karafiátů.

⁴ Státní oblastní archiv v Třeboni (dále jen SOA T), SM, Fara Vyšší brod 16 (Rodový katastr 1700-1800), s. 296.

⁵ SOA T, SM, Fara Prachatic 4 (N 1721-1760 pro celou farnost), s. 601.

⁶ Mager, J. A.: Kaple Prachaticka pohledem genealoga. Prachatic 2011, s. 13. Maria Magdalena Bylansky, matka Marie Kathariny Spinka ~ 22. 7. 1722, *Prachatic, je zde v přehledu uvedena pod 4.b. Není vyloučeno, že sňatek Franze Hermann Resslera a Marie Kathariny Spinka se konal ve Zlaté Koruně. V tamním kostele sv. Markéty prokazatelně církevní obřady probíhaly.

vým narodily děti Josef (*1778, † 1778), opět Josef (*1780, † 1780), Johann (*1782)⁷ Anna (*1784, † 1784), Hermann (*1786, † 1786), Marianna (*1787) a Theresia (*1789).⁸ Již z místa ředitele komařického statku byl Franz Hermann Ressel povolán na ředitelské místo klášterního vyšebrodského panství. Ve Vyšším Brodu přišly na svět ještě děti: Franz (*1791), Josef Adalbert (*1793) a Karolina (*1795, † 1795).⁹

Právě druhé nejmladší dítě manželů Resselových – Josef Adalbert, pokřtěný 25. února 1793, byl řídicím učitelem Resselům zaměněn za vynálezce. Resselovi zanechali ve Vyšším Brodu matriční stopy pouze v posledním desetiletí 18. století. Vedle již zmíněných zápisů křtů tří nejmladších dětí je několik zápisů v matrice zemřelých. Již 13. června 1791 zemřela direktorova matka Elisabeth, roku 1795 nejmladší dítě třínedělní Karolina, potom v průběhu jediného dubnového týdne roku 1796 na spálu obě zbývající dcery Marianna a Theresia a 15. srpna 1797 v místním špitálu direktorův svobodný nechodící bratr Josef.¹⁰ Tedy pět úmrtí v rozpětí šesti let. V dalším údobí jsem již žádný zápis vztahující se k této rodině ve vyšebrodských matrikách neobjevil.

Prachatice, Malé náměstí čp. I/II. Budova bývalého špitálu, původně jen přízemní stavba. Foto autor 25. 6. 2012.

dávno vybudovaném špitálu. Sužovala jej patrně tuberkulóza, neboť jako příčina jeho smrti byla uvedena hrudní vodnatelnost (Brustwassersucht). Závěrečný protokol prozrazuje ještě několik údajů o jeho příbuzných. Matka byla v té době již po smrti, ale otec Franz Hermann Ressel žil v Eibesthalu v Dolních Rakousích u syna Franze, který byl místním farářem. A nejmladší z žijících sourozenců Josef, který byl také úředníkem, se v oné době zdržoval rovněž v Eibesthalu.

Slavný vynálezce s mým milovaným městem neměl tedy nic společného. Z jižních Čech se jeho pobytem v dělostřeleckém učilišti chlubí České Budějovice, ale nevím, zda to není na úkor města Rudolfova. Potěšilo mne však, když jsem jeho pamětní desku objevil v hornorakouském Linci, kde studoval na gymnáziu. /Foto autor, 2012/

⁷ SOA T, SM, Fara Střížov 4 (NOZ 1749-1784 pro celou farnost), s. 249, 279. Zápis narození Josefa Ressela z roku 1780 v matrice není, také chybějí zápisy úmrtí. Tyto údaje doplněny z vyšebrodského rodového katastru 1700-1800 (viz pozn. č. 4).

⁸ SOA T, SM, Fara Střížov 8 (N 1784-1851 pro Hůrku, Jedovary a Komařice) oddíl pro Komařice s. 1, 4, 6, 8.

⁹ SOA T, SM, Fara Vyšší Brod 12 (Z 1763-1808 pro celou farnost), s. 245, 251, 265.

¹⁰ SOA T, SM, Fara Vyšší Brod 12 (Z 1775-1847 pro celou farnost), s. 85, 104, 115, 115, 124.

¹¹ SOA T, SM, Fara Prachatice 17 (Z 1821-1873 pro Prachatice město a předměstí), oddíl pro předměstí fol. 7.

¹² Státní okresní archiv v Prachaticích, Archiv města Prachatice, Projednávání jednotlivých pozůstalostí, sign.: Jud 29/1208 v kartonu č. 42.